VAPAUSSODAN PERINTÖ

1/2012 56. numero

Julkaisija Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry.

Toimitus ja taitto Jyrki Uutela ja Nina Schleifer
Sähköposti: vapaussota.helsinki@gmail.com
Postiosoite:
Puhelin:

Paino Tyylipaino Oy, Helsinki

Kansikuva Saksanniemen sankarivainajien hauta Hietaniemen hautausmaalla - *Valok. Ismo Tulikorpi*

Aineisto Vapaussodan Perintö -lehden ilmestymisaikataulu:

Aineistopäivä	Julkaisupäivä
23.1.2012	6.2.2012
9.4..2012	23.4.2012
13.8.2012	27.8.2012
29.10.2012	12.11.2012

Aineisto pyydetään toimittamaan johonkin yllämainituista toimituksen yhteystiedoista aineistopäivään mennessä.

SISÄLLYSLUETTELO

Puheenjohtajan palsta 3
Toimituksen pöydältä 4
Takarivistä 6
Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry:n syyskokous 2011 7
Karjalaisten pika-asutus vahvisti vapautemme kivijalkaa 8
Hemvärnet, vapaaehtoista maanpuolustustyötä Ruotsissa 10
Muistiinpanoja VII veteraaniperinteen seminaarista 13
Arvokkaita huomionosoituksia sodan aikana 14
Hannu Lakeen sotilasperinnenäyttely 15
Kunniajäsenemme Paul Voss 16
Teit' isäin astumaan, osa 5: Asekätkentää keskellä punaista Poria 19
Saksanniemen pojat 21
Valokuvakooste 24
Hallituksen yhteystiedot ja tiedotuksia 26

Puheenjohtajan palsta

VASTUUNKANTAJAT VAIHTUIVAT

Yhdistyksen uusi hallitus piti ensimmäisen kokouksensa tammikuun 12. päivänä. Mukana olivat myös kunniapuheenjohtajamme ja lehtemme toimituskunta. Keskustelu kokouksessa oli vilkasta, ideoivaa ja avointa, mikä lupaa hyvää yhdistyksemme toiminnalle. Pidän tärkeänä, että lehtemme toimitus on hallituksen kokouksissa edustettuna. Näin turvataan, että hallituksen henki siirtyy lehtemme sivuille tuoreeltaan, vaikka nykyinen päätoimittajamme ei olekaan hallituksen jäsen.

Ensi tiistaina eli 17.1. kokoonnumme Väestönsuojelumuseoon katselemaan kuvia 20-vuotistaipaleeltamme. Ajatukseni on, että yhdessä pohdimme yhdistyksemme alkutaipaleen vahvuuksia ja mietimme, mitä haasteita me kohtaamme toimintamme kolmannella vuosikymmenellä. Yhteiskuntatodellisuus, realiteetit, voi luoda tarpeita painottaa 2010-luvun perinnetyötämme vähän toisin kuin mihin olemme tottuneet ja kiintyneet. Tätä lukiessanne jo tiedämme, miten hyvin ensi tiistain keskustelu onnistui.

Monelta osin edeltäjäni Ilmari Ojalan testamentti ei jätä sijaa tulkinnoille: vapaussodan päättymisen satavuotisjuhla Finlandia-talossa toukokuun 16. päivänä 2018 on keskeinen kiintopisteemme. Tuolloin on kulunut neljän laskennallisen sukupolven ikä vapaussodan päättymisestä. Tuohon juhlaan osallistuu hyvin vähän kansalaisia, joilla on omakohtaisia kokemuksia Suomen sodista. Meillä pitäisi olla hyvät mahdollisuudet ja edellytykset koko kansaa yhdistävään juhlaan. Meidän onkin tämä mielessämme yhdessä pohdittava, minkälaisen juhlan me haluamme. Meidän pitää löytää yhteiset nuotit muiden perinneyhdistysten kanssa, ja ennen kaikkea meidän pitää löytää yhteinen sävel juhlien hengestä keskusjärjestömme Vapaussodan Perinneliiton kanssa. Juhlan järjestelyt ovat iso prosessi, jossa haluamme olla vaikuttamassa koko äänenpainollamme.

Muistomerkki vai plakaatti? Mitä meiltä vielä ihan oikeasti puuttuu, ja mitä me vielä voimme kohtuudella odottaa? Yksi ajatus on, että yhtenäinen vapaa kansa tarvitsee vapaudenpatsaansa ja mieluiten keskeiselle paikalle. Perinneyhdistyksemme toimialalla on Suomessa paljon toimijoita ja vielä enemmän mielipiteitä. Juhlallisuuksiin on kuusi vuotta. Patsasasiaan on saatava yhteinen näkemys parina seuraavana vuotena, jos todella haluamme paljastaa jonkin merkin keväällä 2018 tai jo syksyllä 2017.

Vapaussotamme vuosi oli sekava ja vaikeaselkoinen. Tuosta vuodesta on kirjoitettu hyllymetreittäin kirjoja ja tutkimuksia, sanoja säästämättä. Arvelen, että kaikki tärkeä on jo tutkittu ja sanottu. Nyt meidän on mielestäni harjoiteltava toimituksellista otetta, vaikkapa peilin edessä: miten me itse kukin kerromme 40 sekunnissa kuulijalle selkeästi ja yksinkertaistaen, mitä tuona vuotena 1918 tapahtui ja miksi asiamme on niin tärkeä ja oikeutettu? Kun media sitä meiltä kysyy, enempää aikaa meille tuskin annetaan. Perinteemme säilymiselle ja vapaussodasta tiedottamiselle nuo 40 sekuntia ovat erinomaisen tärkeät.

Olemme mielestäni hyvässä ja haastavassa taitekohdassa. Meillä on erinomainen hallitus ja innostava ja osaava jäsenkunta. Menestymisen eväät ovat käsissämme niin perinnetyöhön kuin moneen muuhunkin. Ylläpidetään tilaisuuksissamme elämänmyönteistä, hyvää henkeä ja pidetään yhtä. Senhän me osaamme. Tavoitteeni on, että mahdollisimman moni meistä jaksaa mukanamme Finlandia-taloon 2018.

15.1.2012.
Markus Uomala
Puheenjohtaja

Toimituksen pöydältä

.

Vuoden 1917 aikana Leninin bolshevikkien organisoimat punakaartit ja vallankumouksellinen venäläinen sotaväki olivat saaneet Suomen suuriruhtinaskunnan anarkian tilaan. Laillinen hallitus oli huomannut voimattomuutensa erilaisten mellakoiden, ryöstelyn, poliittisten murhien ja muun vallankumouksellisen liikehdinnän hillitsemisessä. Punakaartit olivat suurimmissa kaupungeissa ottaneet poliisin oikeudet omiin käsiinsä.

Laillisen järjestyksen ylläpitämiseksi senaatti päätti perustaa ratsupoliisiosaston, Järjestyslipuston, jota koulutettiin Porvoossa sijaitsevassa Saksanniemen kartanossa. Ratsupoliisikoulussa oli noin 200 opiskelijaa ja opettajaa eri puolilta Suomea. Levottomuudet kiihtyivät monin paikoin Leninin määrättyä Suomeen yleislakon marraskuussa 1917 tukemaan lokakuun vallankumousta Pietarissa. Suomessa kumoukselliset takavarikoivat aseita, ruokaa ja hevosia yleislakon ylläpitämiseksi ja vallankaappauksen valmistelemiseksi. Tätä taustaa vasten on loogista, että pietarilaisen bolshevikin Kustaa Rovion johtama Helsingin punakaarti ja venäläinen sotaväki halusivat lopettaa senaatin ylläpitämän Järjestyslipuston sekä Kaivohuoneen poliisikoulun.

Saksanniemeläisten 15-vuotisjuhlaan 6.11.1932 valmistuneessa muistojulkaisussa ”Saksanniemi 1917-1932” kenraali Hannes Ignatius kirjoitti seuraavaa: "Viisitoistavuotiset muistot kohtalokkaista tapahtumista maassamme v. 1917, jotka johtivat Suomen vapaussotaan ja sen itsenäisyyteen, palauttavat mieliin aikoja, jolloin täällä vaikeissa, järkyttävissä olosuhteissa taottiin maamme tulevaisuutta. Valitettavasti näihin muistoihin sisältyy paljon katkeruutta ajatellessa, että suuri osa kansaamme liittyi vuosisataiseen vainolaiseemme ja koetti heidän avullaan tehdä tyhjäksi kaikki kokeet isänmaan pelastamiseksi bolshevismin kauhuista. Sellainen kauhun päivä oli 17 p. marraskuuta, jolloin aseistetut huligaanijoukot yhdessä venäläisten kurittomien sotamiesten kanssa valtiolta anastetulla junalla lähtivät Saksanniemeen sijoitettua ratsukoulua hävittämään.

Ehkä on kuvaavaa verrata kuinka tapaus selostettiin porvarillisessa ja sosialistilehdessä. *Helsingin sanomissa* luetaan: ”Lauantaina kello 11 tienoissa aamupäivällä, saivat porvoolaiset Keravalta tiedon, että kaupunkiin oli matkalla Helsingistä lähteneitä aseistettuja siviilimiehiä. Kello 2 aikaan päivällä pysähtyi juna Kiialan pysäkille, jolle jäi noin 500 kiväärillä, miekoilla ja pistooleilla varustettua punakaartilaista. Miehet lähtivät siitä kulkemaan lähistöllä sijaitsevaa Saksanniemen kartanoa kohti. Kartanossa on kuten tunnettua viimeaikoina pitäneet harjoituksiaan valtion palkkaama ratsastava poliisikunta. Yhteislaukauksia ammuskellen ja pellon ojissa lymyillen, lähestyivät punakaartilaiset ulommaisia rakennuksia. Kun ei mitään vastarintaa tehty, tunkeutuivat miehet akkunoista sisään, rikkoen lasit ja pielet sekä myllersivät huoneiden sisustukset sekaisin. Täältä riensivät punakaartilaiset edelleen päärakennusta kohti, minkä luona lienee tullut lyhytaikainen laukausten vaihto. Kahakassa kerrotaan 6-10 punakaartilaisen haavoittuneen, jota paitsi rakennuksessa on tavattu poliisin keittiöhenkilökuntaan kuuluvan Kuuston ja Fallströmin ruumiit. Toinen miehistä oli pistetty, toinen ammuttu kuoliaaksi. Huomattuaan vastarinnan turhaksi, hajautuivat

poliisikunnan jäsenet Saksanniemessä ja punakaartilaiset otettuaan mukaansa toistakymmentä hevosta, palasivat takaisin Kiialan pysäkille, sieltä lähtiäkseen Porvooseen.”

Työmies kirjoittaa 22 p. marraskuuta:
”Lauantai aamuna klo 11 aikaan saapui Helsingin järjestysmiehet Kiialan pysäkille. Kun ensimmäiset henkilöt olivat junasta ulkona, niin heti avattiin Kiialan kartanosta tuli järjestysmiehiä vastaan. Aavalla pellolla hyökkäsivät järjestysmiehet ankaraa tulta vastaan, jonka olivat Saksanmaan sotamiehet avanneet. Lyhyen ja ankaran taistelun jälkeen pakenivat saksalaiset epäjärjestyksessä mikä minnekin. Taistelussa kuoli 3 saksalaista ja noin 10 haavoittui. Järjestysmiehistä haavoittui muutamia. Saksalan kaartilaiset ampuivat myrkytetyillä kuulilla.”

Ignatiuksen esille nostamat lehtijutut ovat hyvä esimerkki tiedotussodasta. Valheita tulvillaan oleva Työmiehen artikkeli kuvastaa oman aikansa propagandaa. Kuten olemme aiemmissa lehdissä todenneet, propagandistinen tiedotussota jatkuu valitettavasti tänäkin päivänä ulottuen yhteiskunnan joka kerrokseen - yliopistoista koululaitokseen, elokuvista kirjallisuuteen ja internettiin. Me kannamme huolta totuuden tahallisesta murentamisesta. Onneksi on olemassa yhdistyksemme kaltainen taho, joka vuosittain muistuttaa jäseniemme mieleen Saksanniemen todelliset tapahtumat. Tämän sivun alalaidassa on muutama kuva 17.11.2011 tehdystä perinteisestä käynnistä Saksanniemessä.

Perinteen vaalimista on myös Saksanniemen kahakassa kuolleiden Järjestyslipuston kahden sankarivainajan, Johan Fallströmin ja Heikki Kuuston, yhteishaudasta huolehtiminen. Tätä työtä kunnioittaaksemme valitsimme lehtemme tämänkertaisen kansikuvan.

Jyrki Uutela & Nina Schleifer

Kuvia retkestämme Saksanniemeen 17.11.2011

Ismo Tulikorpi ja Salme Tuovio laskemassa yhdistyksemme kukkatervehdystä. Kunniavartiossa Jukka Santavuori ja Pekka Tiilikainen. - Valok. Nina Schleifer

Ilmari Ojala ojentaa Stig Anderssonille kiitokseksi monivuotisesta yhteistyöstä jäsenemme Dick Lundellin kirjoittaman kirjan Randall Nybomista. Kuvassa mukana myös Raili Louhisola ja Sirkka Valkjärvi. - Valok. Nina Schleifer

Takarivistä ...

Eräitä selvennyksiä

Ensimmäiseksi tältä paikalta toivotan sydämellisesti työn iloa ja menestystä uudelle puheenjohtajalle sekä hallitukselle. Hallitus uudistui niin suurelta osin, että odotamme muutoksen vaikuttavan asioihin ihan saman tien. Uskomme, että jäsenistömme voimistuu monen uuden tulokkaan ansiosta – siihen hallituksemme verenvaihto johtanee, hienoa! Mutta kaikki konkaritkin ovat mainioita, ja jokaisella heistä on tietoa ja tuntemusta uusikkojen tueksi. Jatkamme hyvin toivein!

xxx

Tätä meidän lehteämme, jolla on Uolevi Langinmaan antama uljas nimi Vapaussodan Perintö, luetaan paljon laajemmin kuin runsaan 200 hengen jäsenistömme edellyttäisi. Lehti lähetetään mm. Vapaussodan Perinneliiton hallituksen jäsenille ja jokaiselle sen jäsenyhdistykselle, samoin eräille maanpuolustusjärjestöille, jopa sanoma- ja aikakauslehdillekin.

Lehtemme levikki yli yhdistyksemme jäsenistön on herättänyt kysymyksiä eräissä sellaisissa ihmisissä, jotka eivät meistä juuri enempää tiedä kuin lukemisen verran. Oikein ilahtuneena olen joutunut tekemään tarkempaa selkoa muutamista Palveluspaikalta-palstallani esittämistäni ajatuksista.

Yksi, onneksi espoolainen, joten saanemme hänestä jäsenen, ihmetteli ajatustani suomen kielen puolustamisen tarpeellisuudesta. Hän jopa otaksui, että olen tyytymätön kaikkeen ympärillämme kuuluvaan puheen sorinaan. Ei, siitä ei ole kyse, on kyse äidinkielemme puolustamisesta, kun englanti käy kimppuumme yhä määrätietoisemmin; meidän ikään kuin edellytetään hallitsevan englannin kielen. Monet vieraat sanomukset, käsitteet, lyhenteet heitetään meille itsestään selvinä ymmärrettävyyksinä. Kyse ei ole siis mistään vaatimuksesta suullisesti käyttämäämme äidinkieltä kohtaan. Puhumme mitä puhumme, ja erityisen arvokasta on joissakuissa meissä elävä tahto ja taito maakunnallisen murteen säilyttämiseen puheen tuottamisessa. Kirjallinen ilmaisu on sitten eri asia: siinä on syytä pyrkiä täsmälliseen ilmaisuun ja helppoon luettavuuteen.

Vanha tuttava vuosikymmenten takaa ihmetteli, minkälaista pukupakkoa johtamassani yhdistyksessä oikein harjoitetaan, kun olin ollut tyytyväinen miesten ”täydelliseen” pukeutumiseen. Valaisin vanhaa kaveria sanomalla, että kyse on vain siitä, mitä hän itsekin keskustellessamme noudatti: hänellä oli paidan kaulus kiinni ja solmuke. Solmio tai solmuke, muusta ei ole kyse. Täydellinen pukeutuminen on huomaavaisuutta sitä ympäristöä kohtaan, jossa itse toimii.

Kirjoitin myös kunnioittavasta suhtautumisesta luennoitsijavierasta kohtaan. Tilaisuuden puheenjohtajalta se edellyttää, ettei hän sinuttele vierasta, olipa tämä kuinka tuttu tahansa. Menettely on siten myös ohje kysyjille ja keskusteluun osallistujille. Olen iloinen, kun luentoja seurannut ajatusten vaihto on aina sujunut kohteliaasti ja muutenkin kauniisti.

xxx

Vielä yksi tärkeä asia, ajankohtainen. Kirjoitan tätä ennakkovaalien aikana, monet presidenttiehdokkaiden haastattelut on

nähty, vaalikeskustelujakin kuultu. Maanpuolustuksen kannalta on syytä tyytyväisyyteen ainakin kolmesta asiasta. Kukaan kahdeksasta ehdokkaasta ei selvästi ole vaatimassa yleisen asevelvollisuuden poistamista, ei myöskään yleisestä tasosta raaempaa supistamista Puolustusvoimain budjettiin eikä ylipäällikkyyttä esimerkiksi puolustusministerille. Olemme hyvillämme myös siitä, että ehdokkaat ovat esiintyneet siististi puheissaan ja puvuissaan.

Vaan surullista on se, kuinka ehdokkaita on joskus kohdeltu. On ollut murheellista nähdä ja kuulla, kuinka sinuttelevat haastattelijat ovat esittäneet ehdokkaille asiaan täysin kuulumattomia ja ällistyttävän asiattomia kysymyksiä – ja kuinka nämä usein vieläpä naureskellen ovat suostuneet vastaamaankin. Toipuuko presidentti-instituutiomme milloinkaan näistä vammoistaan?

Ilmari Ojala

Vielä tämä, sallinette: suuri kiitos Järvenpään lukion historian opettajille, jotka vastasivat oppilaistaan tänään (12.1.) koulussaan televisioidussa vaalikeskustelussa. Nuo tytöt ja pojat käyttäytyivät asiallisesti ja kohteliaasti kysymyksiä esittäessään.

VHSP:N SYYSKOKOUS

Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry:n syyskokous pidettiin 23.11.2011. Kokouksessa valittiin yhdistykselle uusi puheenjohtaja Markus Uomala, jolle toivotamme menestystä uudessa tehtävässä. Lehtemme kiittää tässä yhteydessä entistä puheenjohtajaa Ilmari Ojalaa karismaattisesta ja osaavasta yhdistyksen johtamisesta. Kiitämme myös muita väistyviä hallituksen jäseniä Seppo Simolaa ja Ismo Tulikorpea sekä toivotamme tervetulleiksi uudet hallituksen jäsenet Pekka Lampénin, Sirkka Valkjärven ja Liisa Virangon.

Yllä uusi hallitus: edessä Liisa Viranko, Kaarina Lindberg ja Sirkka Valkjärvi, keskellä Pekka Lampén, Markus Uomala ja Anton Eskola, takana kunniapuheenjohtaja Uolevi Langinmaa, kuvasta puuttuu Paul Voss.

- Valok. Nina Schleifer

Vasemmalla edellinen hallitus: Ismo Tulikorpi, Paul Voss, Markus Uomala, Uolevi Langinmaa, Kaarina Lindberg ja Seppo Simola, kuvasta puuttuvat Ilmari Ojala ja Anton Eskola.

- Valok. Ilmari Ojala

KARJALAISTEN PIKA-ASUTUS VAHVISTI VAPAUTEMME KIVIJALKAA

Yli neljäkymmentä kiinnostunutta kuulijaa kokoontui tiistaina 8.11.2011 Ostrobotniaan kuuntelemaan opetusneuvos Antti Henttosen esitelmää karjalaisten pika-asutuksesta. Opetusneuvoksen teknisenä avustajana toimi hänen vaimonsa Anja Suursalo-Henttonen, jonka hienoa karjalaisen emännän juhlapukua saatoimme itsenäisyyspäivänä ihailla presidentinlinnan vastaanotolla.

Antti Henttonen aloitti esityksensä toteamalla, että vanha Suomi eli käytännössä Viipurin lääni liitettiin Suomeen päivälleen 200 vuotta sitten keisari Aleksanteri I:n ilmoituksella Suomen asioiden komitean puheenjohtajalle Kustaa Mauri Armfeltille. Karjalassa on kuitenkin ollut asutusta jo 10.000 vuotta. Tästä on todisteena muinaismuisto Henttosen kotiseudulta, Antreasta. Vuonna 1913 pellosta eli vanhasta merenpohjasta löytyi nimittäin maailman vanhin harmaapajun niinestä punottu verkko. Karjalaisista muodostui oma heimonsa viikinkiaikana.

Koko historiansa ajan Karjala on ollut kahden valtion ja kirkkokunnan taistelukenttänä. Rajalla eläminen on merkinnyt itäisten ja läntisten vaikutteiden vastaanottamista ja muokkaamista. Myös useat sodat ovat halkoneet Karjalan aluetta, ja niinpä Pähkinäsaaren rauha 1323, Täyssinän rauha 1595, Stolbovan rauha 1617, Uudenkaupungin rauha 1721, Turun rauha 1743, Haminan rauha 1809, Tarton rauha 1920, Moskovan rauha 1940, välirauha 1944 ja Pariisin rauha 1947 osoittavat, miten Suomen itäraja on vaihdellut ja miten Karjalan asukkaat ovat evakuoituneet vuoroin itään, vuoroin länteen.

Toinen maailmansota karkotti 407.000 Suomen karjalaista kahdelle evakkomatkalle. Monet rajaseudun asukkaat joutuivat lähtemään kolme, jopa neljäkin kertaa. Kiireisimmät lähdöt tapahtuivat talvisodan ja kesän 1944 suurhyökkäyksen alkaessa. Rintaman pysähdyttyä kesäkuussa 1944 kansaa oli palannut sadonkorjuuseen maan elintarvikepulan näin vaatiessa. Suuri osa sadosta saatiin korjattua ja kuljetettua rajan taakse, mutta esim. Antreaan jäi latoihin 7 milj. kiloa korjattua heinää. Lähdön kiireisyyttä kuvaa erään mummon sanonta: *”Venäläiset tulj ovest ja myö lähettiin ikkunast.”* Lähdöt olivat usein haikeita, mutta siinäkin auttoi filosofinen asenne: *”Tytöt, ei piä itkeä. Itku pittää säästää pahhaan paikkaan.”*

Siirtoväkikysymys oli Henttosen mukaan 2. maailmansodan aikana ja sen jälkeen uusi ja ennen kokematon haaste. Piti ratkaista kolme kiperää ongelmaa: siirtoväen tilapäinen sijoittaminen ja huolto, pysyvä sijoittaminen sekä menetetyn omaisuuden korvaaminen.

Paasikivi ja maan hallitus suunnittelivat karjalaisille optio-oikeutta, jonka mukaan he voisivat palata Neuvostoliiton hallitsemaan Karjalaan, mutta sitä eivät hyväksyneet Stalin eivätkä karjalaisetkaan. Stalin oli todennut Eisenhowerille, ettei ole viisasta ottaa siiliä taskuun. Henttonen tosin epäili, että todellisena syynä olisi se, että näin hän vapautui vaivasta siirrättää karjalaiset Siperiaan tai joukkohautoihin.

Siirtoväki perusti huhtikuussa 1940 Karjalan liiton ajamaan oikeuksiaan. Liitto loi karjalaisten kansanedustajien välille poliittiset rajat ylittävän yhteistyön, jolla saatiin kohtuullista oikeutta näissä kysymyksissä. Huhtikuussa julkistettiin pika-asutuslaki, joka koski maataloussiirtoväkeä. Muu väestö sai vapaasti hakeutua etsimään työtä ja huoneenvuokralautakuntien avulla asuntoa.

Pika-asutustoiminta eteni hitaasti kiistojen takia. Maataloustuottajien keskusliitto oli sitä mieltä, että jos karjalaisille annetaan valmista peltoa, maata uhkaa nälänhätä, ja niinpä se suositteli karjalaisille pohjoisia, kylmiä, raivaamattomia peltoja. Ruotsinkielinen väestö pelkäsi kielisuhteiden muuttumista, ja se sai oikeuden korvata luovutusvelvollisuutensa muualta hankitulla vastikemaalla tai rahalla. Evakot eivät olleet kaikkialle tervetulleita, vaikka muuan poika totesikin: *”Nehän muistuttavat ihmistä.”* Yleensä vastaanotto oli kuitenkin ymmärtäväinen.

Pika-asutuslaki säädettiin 28.6.1940, ja sen määräämät pika-asutustoimikunnat aloittivat toimintansa heinäkuussa. Lain mukaan perustettiin kolmenlaisia tiloja: viljelys-, asutus- ja sekatiloja. Niitä perustettiin jatkosodan alkuun mennessä n. 8.500. Korvauslaki säädettiin 9.8.1940 ja sen mukaan karjalaisille oli maksettava täysi korvaus menetyksistä 320.000 markkaan asti (ylimenevä osuus korvattiin alenevan asteikon mukaan), jatkosotaan mennessä ei kuitenkaan keritty maksaa yhtään korvausta. Pika-asutus keskeytyi jatkosodan alkaessa. Suunnitelluista maatiloista oli ennätetty muodostaa vain neljäsosa, ja nämäkin luopuivat sopimuksistaan.

Evakot palasivat vapautuneeseen Karjalaan uskoen sen pysyvään säilymiseen. 75.000 asukasta palasi syksyllä 1941, ja vuonna 1943 takaisin saadussa Karjalassa asui 280.000 karjalaista eli 70 % lähteneestä väestöstä. Jatkosodan aikana rakennettiin 22.000 rakennusta huolimatta työvoima- ja tarvikepulasta. Kuten tunnettua, hävitty sota muutti kuitenkin tilanteen. Pariisin rauhassa 1948 Suomi menetti pääosan Karjalasta ja sai maksettavakseen suuret sotakorvaukset. Karjalan lisäksi Suomi luovutti Neuvostoliitolle alueita pohjoisempaa, mm. Sallan ja Petsamon. Karjalasta luovutettiin kolme kaupunkia, kaksi kauppalaa, 39 maalaiskuntaa ja 21 kuntaa osittain eli n. 10 % Suomen pinta-alasta. Noin 11 % asukasluvusta siirtyi luovutetulta alueelta.

Opetusneuvos Antti Henttonen
- Valok. Nina Schleifer

5.5.1945 säädettiin toinen korvauslaki, jonka perusteella maksettiin korvausta kaikesta luovutetulle alueelle jääneestä omaisuudesta (ei rahasta eikä taide-esineistä), sekä maanhankintalaki, jonka perusteella annettiin maata siirtoväen lisäksi myös rintamamiehille, sotaleskille ja –orvoille, luovutusten takia tiloilta pois joutuneille työmiehille sekä vuokramiehille. Samalla säädettiin myös laki omaisuuden luovutusverosta, jolla pyrittiin saamaan varat siirtoväelle maksettaviin korvauksiin, sekä laki vapaaehtoisesta maanluovutuksesta. Tässä yhteydessä Henttonen kehui Veikko Vennamon panosta karjalaisten asutuksen järjestelyissä. Kaikkiaan tehtiin 120.000 maanrekisteröintiä, joista siirtoväelle 46.000. Siirtoväki sai tiloihinsa maata 1,1 milj. ha eli noin puolet siitä, mitä se oli menettänyt Karjalassa.

Sodan jaloista lähdettiin kiireessä, vähin tavaroin. Raskaan evakkotaipaleen jälkeen elämä aloitettiin miltei tyhjästä. Kantaväestöllä ja siirtokarjalaisilla oli tottumista toistensa tapoihin. Alkoivat ankarat työvuodet. Teitä ja pihoja raivattiin, saunoja rakennettiin ensiasunnoiksi, karjarakennuksia rakennettiin ja lisää peltoja raivattiin. Katkeruus kotien menettämisestä purettiin työhön ja tulevaisuuden uskoon.

Siirtoväki juurtui ja kotoutui rakentavaksi voimaksi yhteiskunnallemme. Antti Henttonen totesikin, että jälkipolvien kiitoksen ansaitsevat asutuksen lainsäätäjät, organisoijat ja toteuttajat. Hän muistutti meitä myös, että siirtoväki on yksi osa sitä tammenlehväsukupolvea, joka on Suomen rakentanut.

Nina Schleifer & Jyrki Uutela

HEMVÄRNET, VAPAAEHTOISTA MAANPUOLUSTUSTYÖTÄ RUOTSISSA

Vuoden 2011 viimeisessä lounastilaisuudessa 8.12. Ostrobotniassa kuulimme prikaatikenraali Asko Kilpisen asiantuntevan esitelmän Hemvärnet, vapaaehtoista maanpuolustustyötä Ruotsissa. Tilaisuuden aluksi Asko Kilpinen kiitti vaimoaan, ekonomi Oili Kilpistä, joka on kiertänyt kaikissa opiskeluja komennuspaikoissa mukana. Ruotsin maanpuolustuksen asiantuntijaksi Kilpinen tuli opiskellessaan sikäläisessä sotakorkeakoulussa 1970-luvulla. Hän oli kuitenkin jo aiemmin tutustunut Ruotsin hemvärnet-järjestelmään. Hän oli nimittäin jatkosodan aikana sotalapsena Ruotsissa. Kilpisen kotipaikka oli Itä-Suomessa, Imatran Tainionkoskella, ja sodan aikana hänen äitinsä päätti lähettää Askopojan turvaan Ruotsiin, jotta ainakin yksi perheestä jäisi henkiin. *”Muistakaa tämä sanonta, kun väitetään, että äidit hylkäsivät lapsensa ja lähettivät Ruotsiin”*, totesi Kilpinen. Pääosa sotalapsistahan tuli menetetyn Karjalan alueelta, jossa ei ollut valinnan vaihtoehtoja.

Kilpisen ruotsalainen ”sota-isä” oli paikallisen hemvärnetin päällikkö, ja Kilpisellä olikin siltä ajalta paljon mielenkiintoista materiaalia mukanaan: aseentarkastuspöytäkirjoja, aseluetteloita, sähkölinjojen tarkastuskäskyjä, 1:100.000 kartta yms. Hän näytti myös runsaasti valokuvia, joiden evästäminä saimme hyvän käsityksen hemvärnetin toiminnasta.

Kilpinen muistutti, että Pohjoismaissa ei koskaan ole ollut varsinaista palkka-armeijaa (paitsi erikoiskoulutetut tykkimiehet ja huovit, jotka joutuivat hankkimaan kalliit ratsumiehen varusteet). Tavalliset jalkaväen miehet siis otettiin kansan parista silloin kun heitä tarvittiin. Ei ollut vaikeuksia saada kansaa osallistumaan. Esim. 1830-luvulla Gotlannissa oli suojeluskunnan tapainen joukko, jolla oli aseet ja puvut kotona ja joka oli sitoutunut lähtemään hädän tullen apuun. Ruotsissa oli myös sotilaallisesti järjestäytynyt ampumajärjestö, joka oli vahvimmillaan 1860-luvulla. Sen jälkeen muodostettiin landstorm. Tämä lähellä nostoväkeä oleva vapaaehtoinen joukko muodosti ylimääräisen reservin, joka jopa mobilisoitiin 1914.

Landstormia korvaamaan perustettiin uusi organisaatio, hemvärnet. Päätös hemvärnetin perustamisesta tehtiin huhtikuussa 1940. Jo vuonna 1941 sen piirissä toimi n. 130.000 miestä, joiden keskiikä oli vähän yli 40 vuotta. Kilpinen kertoi meitä suomalaisiakin koskevan yksityiskohdan järjestön perustamisesta: hemvärnetin oli nimittäin tarkoitus saada armeijan varastosta 75.000 Mauserkivääriä, mutta kävikin ilmi, että ne oli annettu suomalaisille talvisotaan.

Hemvärnetiä ei suoraan voi kääntää suojeluskunnaksi, koska se on eri tavalla organisoitu, mutta Kilpinen korosti kuitenkin, että sen aluejako muodostui Suomen suojeluskuntien mallin perusteella. Hemvärnet toimii osana maavoimia, mutta myös meri- ja ilmavoimilla on omat osansa: laivastoasemien ja lentokenttien suojajoukot. Niiden tärkeimmät tukikohdat ovat nimittäin hemvärnetin vastuulla siten, että muutamassa tunnissa ne saadaan suojattua, vaikka yleinen asevelvollisuus on lopetettu. Myös tärkeimpien teollisuuslaitosten (esim. Vattenfallin, telakoiden ja Kiirunan kaivosten) omasta henkilökunnasta on muodostettu aseistettuja turvajoukkoja (driftsvärnet), jotka suojelevat niitä sabotaaseilta. Kilpinen kertoi, että driftsvärnetin valmius teki häneen suuren vaikutuksen, kun hän Ystadissa Skånessa meni erään satamaduunarin kaapille ja sieltä löytyi suojeluskuntauniformu sekä aseistus. Ei siis mennyt monta minuuttia, kun hän oli toimintavalmiina omalla paikallaan.

Prikaatikenraali Asko Kilpinen
- Valok. Nina Schleifer

1980-luvun lopussa asekoulutuksen saaneita miehiä (hemvärnsmän) oli n. 75.000. Tänä päivänä luku on pudonnut 30.000:een. Hemvärnetin kokonaisvahvuus 1980-luvulla oli n. 130.000 henkilöä käsittäen em. aseita käyttävien miesten

lisäksi mm. 20.000 teollisuuslaitosten suojajoukkolaista (driftvärnsmän) ja 8.000 lottaa (hemvärnslottor), joiden esimerkkinä toimivat aikoinaan Suomen lotat. Lottien tehtäviin kuuluvat mm. muonitus ja sairaanhoito. Myös jokaisessa suojeluskunnassa on 2-3 lottaa hoitamassa toimistotöitä. Muita hemvärnetiin kuuluvia joukkoja ovat ambulanssien ja tykistön ampumatarvikeajoneuvojen kuljetusjoukot (hemvärnsbilkårister), viestimiehet (hemvärnssignalister), moottoripyörälähetit (hemvärnsordonnanser), sairaanhoitajat (hemvärnssamariter), sotilaspojat (hemvärnsungdom), soittokunnat (hemvärnsmusiker) sekä veteraanit (hemvärnsveteraner). Asekoulutuksen saaneet naiset tulivat mukaan toimintaan 1980-luvulla.

Kilpisen esittämässä kuvakoosteessa näkyi suomalaisille tuttuja varusteita, mm. verikauha sekä Suomi-konepistooli, jota tehtiin lisenssillä Ruotsissa. Nykyään hemvärnetin sotilaalla on sama maastopuku ja kypärä kuin maavoimissa ja aseena heillä on AK4.

Kuningas toimi Ruotsin puolustusvoimien ylipäällikkönä 1970-luvun puoleen väliin asti, jonka jälkeen ylipäällikkö on valittu puoluepoliittisin perustein. Tämä aiheutti paljon närää upseerien piirissä, sillä se sai useat upseerit liittymään sosialidemokraattiseen puolueeseen taatakseen urakehityksensä.

Yleinen asevelvollisuus päättyi Ruotsissa pitkän alasajon jälkeen, ja nyt koulutetaan vapaaehtoisia joko ammattisotilaiksi tai hemvärnetiin. Lähivuosina tarvitaan tuhansia vapaaehtoisia. Kilpinen näkikin suurena ongelmana sen, mistä rekrytoidaan tulevaisuudessa hemvärnetiin asekoulutuksen saaneita. *”Maanpuolustushenki on kuitenkin hyvä ja mitä pohjoisemmaksi mennään, sitä parempi se on”*, totesi Kilpinen kuitenkin lohdulliseksi lopuksi.

Asko Kilpisen asiantunteva esitys naapurimaan puolustusratkaisuista herätti paljon ajatuksia meissä kaikissa. Ilmari Ojala kauhisteli kiitospuheenvuorossaan ylipäällikkyyden siirtymistä Ruotsissa puolueesta toiseen ja painotti, että meidän suomalaisten äänestäjien on pidettävä huolta, ettei puoluepolitiikka tule osaksi meidän puolustusvoimiamme.

Meitä toimittajia huolestuttaa sen lisäksi myös kodinturvajoukkojen puuttuminen Suomen maanpuolustuksen keinovalikoimasta, sillä aluepuolustusta on jo nykyisellä joukkojen määrällä hyvin vaikeaa hoitaa. Puolustusvoimiamme on tästä huolimatta päätetty supistaa 100.000 miehellä, ja heidän varusteensa, mukaan lukien toimintakuntoiset rynnäkkökiväärit, on tarkoitus hävittää. Muistutamme myös puolustusvoimien päätöksestä vuodelta 2007, jonka perusteella romutettiin 240 taistelupanssarivaunua, 220 kuljetus- tai rynnäkköpanssarivaunua ja yli 200 kenttätykkiä puhumattakaan tänä vuonna tehdystä päätöksestä luopua jalkaväkimiinoista. Tällaisia kalustotappioita Suomi ei ole kärsinyt edes sotien aikana.

Suosittelemme tästä aiheesta kiinnostuneille luettavaksi eversti Erkki Nordbergin kirjaa *Arvio ja ennuste Suomen puolustuskyvyn kehittymisestä vuoteen 2039 mennessä,* jossa hän mm. varoittaa aluepuolustuksen hylkäämisestä.

Toivotamme tulevalle Suomen puolustusvoimien ylipäällikölle, vastavalitulle presidentille viisautta ja kaukonäköisyyttä ratkaista tämä kiperä ongelma.

Nina Schleifer & Jyrki Uutela

MUISTIINPANOJA VII VETERAANIPERINTEEN SEMINAARISTA

Tammenlehvän Perinneliitto piti seitsemännen veteraaniperinteen seminaarinsa Helsingissä 17.11.2011. Edustin tuossa tilaisuudessa Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistystä. Seminaarin aiheina olivat tällä kertaa sotavuosien henkinen ilmapiiri, kotirintaman sotilaat ja naiset sekä lapset kotirintamalla.

Perinneliiton puheenjohtaja filosofian tohtori Eino Siuruainen peilasi talvisodan ja jatkosodan ilmapiiriä toisiinsa. Talvisota yllätti puutteellisesti varustautuneen kansakunnan. Syntyi kauhutila, johon piti reagoida. Maatalousvaltaisessa yhteiskunnassa maa ja metsä muodostivat puolustettavat intressit. Siuruainen korosti, että talvisota oli 105 päivän mittainen kypsymisprosessi, jossa yli 25.000 suomalaista menetti henkensä ja 420.000 lähti evakkoon. Sodan jälkiselvittelyissä neljännes peltoalasta joudutiin luovuttamaan itänaapurille.

Järjestäytynyt sotilaspappitoiminta ja kenttäposti ylläpitivät talvisodan aikana mielialoja. Mielialan kehittymistä ei sodan aikana järjestelmällisesti seurattu. Jatkosodassa oli toivon kipinää. Puolustuskyvyn puutteita oli rauhan aikana keritty korjaamaan ja rintamalla ryhdyttiin seuraamaan mielialan vaihteluja. Rintamalla palveli 500 pappia. Rintamalehtiä ilmestyi huikeat 200. Soittokuntia oli yli 170 ja kuoroja yli 200. Kirjastoyksiköitä oli peräti 2.164.

Yllättävää kyllä, kotirintaman mielialoja ei seurattu järjestelmällisesti. Kun yhteiskunnan mieliala määrää yhteisön menestymisen, piti puhuja tätä jonkinlaisena puutteena. Siuruainen korosti puhdetöitä, lehtiä, kirjoja ja konsertteja rintaman mielialan luojana. Sotilaiden ja siviilien yhteisellä teatteritoiminnalla oli myös tärkeä sijansa. Hätkähdyttävänä pidin tietoa kirjesensuurin laajuudesta: 70 % kirjepostista rintaman ja kotirintaman välillä sensuroitiin. Tätä asiaa olisi voinut valottaa vähän enemmän, koska kyseessä oli varmasti tärkeä mielialatekijä ja koska ainakin minulle sensuurin laajuus oli peräti vieras asia.

Tohtori Siuruaisen esitystä kommentoitiin laajasti. Opetusneuvos Antti Henttonen korosti rintamamiesten kotilomia 3-5 kuukauden välein tärkeänä mielialatekijänä, samoin kenttäpostia. Kirjoittaminen oli sotilaille tärkeä ajanviete. Tuntemattomille sotilaille lähetettiin rintamalle paljon kirjeitä ja paketteja. Kiitos lähettäjille niistä.

Kenraali Jaakko Valtanen ilmoittautui sota-ajan ylioppilaaksi. Hän muistutti sotilaiden opintopiireistä ja opintovapaista ja mahdollisuudesta tenttimiseen. Rintamaoppikoulusta ja tenttilomista oli päämajan ohjeet. Opintopiireissä tentittiin oppijaksoja. Valtanen huomautti, että sota-ajan mielialoja dramatisoidaan nykyisin liiaksikin. Ilmapiiri ei ollut ”käsinkosketeltavan dramaattinen”. Hän myös muistutti, että ihminen sopeutuu äärimmäisen vaikeisiin olosuhteisiin aika nopeasti. Ihminen kestää huumorilla hyvin vaikeita aikoja ja pystyy elämään normaalia elämää poikkeusoloissakin.

Everstiluutnantti valtiotieteen tohtori Juha Mälkki valotti kotirintaman sotilaiden oloa ja mielialoja hyvin mielenkiintoisesti hakemalla jakoa: missä oli rintama

ja kuka oli selustassa? Kun ryhdyttiin hakemaan kansalaisten rooleja asevoimissa, alkoi koko rintamakäsite hämärtyä kuulijan mielessä. Rintamat ne oli kotirintamallakin.

Professori Aura Korppi-Tommola kertoi naisista ja lapsista kotirintamalla ja pohti, mitä kaikkea jatkosota muutti pysyvästi? Hämmästyttävä tieto minulle oli, että vuonna 1938 työvoimastamme oli naisia 38 %. Vastaava luku oli 1950 yhteensä 41 % eli sodat eivät yleisestä luulosta poiketen lisänneet naisten työssäkäyntiä oleellisesti. Hätkähdyttäviä olivat myös Korppi-Tommolan mainitsemat luvut: lottatoiminnassa 180.000 naista ja 40.000 tyttöä, martoissa 50.000 marttaa.

Mutta mitä ajattelivat sotien jälkeen 55.000 – 80.000 sotaorpoa ja 80.000 sotalasta? Ne mielialat ja se henkinen ilmapiiri elävät ympärillämme varmasti vielä tänään.

Markus Uomala

ARVOKKAITA HUOMIONOSOITUKSIA SODAN AIKANA

Lähde: Hakkapeliitta n:o 15/1940

Suurristi jalokivineen

Tasavallan presidentti Risto Ryti on suonut ylipäällikölle, sotamarsalkka Mannerheimille, Vapaudenristin jalokivillä koristetun suurristin: suurin kunnianosoitus, minkä suomalainen soturi on koskaan saanut.

Valok. http://www.mannerheim.fi/13_erity/kunnmerk.htm

Sankarilotan muisto

Sotamarsalkka Mannerheim on antanut kultamitalin isänmaan puolesta ensimmäisenä kaatuneen lotan Sirkka Liisa Uurasmaan vanhemmille, Hulda ja David Uurasmaalle. Sen oli lähettänyt Ruotsista rouva Sandell sotamarsalkka Mannerheimille annettavaksi jollekulle hänen määräämälleen urhoolliselle naiselle Suomessa. Mitalin on rva Sandellin äiti saanut kreivi Bernadottelta ansioittensa vuoksi. Opettajatar Sirkka Liisa Uurasmaa oli ensimmäinen lottamme, joka sai tärkeällä vartiopaikallaan antaa henkensä isänmaan vapauden puolesta kaukana Petsamossa. Hänen lyhyeen elämäänsä sisältyi paljon uhrautuvaa toimintaa, ja hänen intonsa lottatyössäkin sytytti muut. Hänen muistonsa elää rakastettuna ja kunnioitettuna.

Huomattava korotus

Suoritettuaan ruotsalaisen vapaaehtoisjoukon loppukatselmuksen ylipäällikkö, sotamarsalkka Mannerheim, korotti joukon komentajan kenraaliluutnantti Ernst Linderin ratsuväenkenraaliksi.

Raimo Berkan

HANNU LAKEEN SOTILAS-PERINNE-NÄYTTELY 3.12.2011

Hannu Lakee vuonna 2005.

- Valok. Uolevi Langinmaa

Tämä oli Hannu Lakeen 20. perättäinen näyttely Nurmijärven virastotalossa. Teemana oli Suomen itsenäisyyden alkuajan ponnistelut ja vapaussota. Näyttelyn avauksen jälkeen jäsenemme kansanedustaja Jussi Niinistö piti juhlapuheen teemana vapaussodan nimikysymys. Aluksi hän pohti punakapinaa seuraavasti: Punakapinan aloittaminen 1918 oli suurin Suomessa viime vuosisadalla tehty poliittinen järjettömyys. Kapina kansanvaltaa vastaan johti tuhansien suomalaisten kuolemaan, mittaamattomiin inhimillisiin kärsimyksiin ja suuriin taloudellisiin vahinkoihin. Onnistuessaan kapina olisi johtanut Suomen ajautumiseen yhdeksi neuvostotasavallaksi Itä-Karjalan, Ukrainan, Georgian ja monen muun tavoin. Olisimme saaneet kärsiä Leninin ja Stalinin hirmutöistä. Ei olisi ollut mitään talvi- ja jatkosotaa, sillä itsenäistä Suomea ei olisi ollut. Niinistö korosti myös sitä seikkaa, että ilman punaista terroria ei olisi ollut valkoistakaan terroria.

Varsinaisesta nimiasiasta kansanedustaja Niinistö mainitsi puheensa lopussa seuraavaa: Suomessa käytiin vapaussotaa, josta tuli myös sisällis-, kansalais- tai veljessota. Vapaussota on valtio-opillisesti osuvin termi. Vapaussota varmisti itsenäisyyden lisäksi kansanvallan. Kyse on perusarvoista, joiden varaan Suomea rakennetaan tänäkin päivänä. Vapaussota kertoo tapahtumasarjan historiallisen merkityksen. Käyttäkäämme rohkeasti sitä. Meillä suomalaisilla ei ole mitään syytä häpeillä historiaamme: taistelua vapauden, itsenäisyyden ja kansanvallan puolesta.

Ylhäällä vasemmalla vapaussoturi vuosimallia 2011 ja oikealla kansanedustaja Jussi Niinistö, alhaalla vapaussodan ajan kivääri

- Valok. Uolevi Langinmaa

Puheen jälkeen alkoi varsinainen näyttelyn tutkiminen, ja siitä järjestäjä Hannu Lakee puhui laajasti ja asiantuntevasti. Hän totesi aluksi, ettei itsenäisyyttä ole saatu lahjaksi. Se on saatu asein ja uhrein. Näyttelyssä oli vapaussodan aikaisia aitoja aseita ja pukuja, ja paikalla kiersi koko ajan kaksi miestä esittelemässä sodan ajan varustusta. Paikalla oli myös runsaasti kuvia vapaussodan ylipäälliköstä kenraali Mannerheimistä. Vapaussodan mitalit olivat myös hyvin näytillä, samoin kuin sotaan liittyvä kirjallinen materiaali.

Uolevi Langinmaa

KUNNIAJÄSENEMME PAUL VOSS

Perinneyhdistyksemme yleinen kokous 29.9.2011 päätti yksimielisellä päätöksellään kutsua viidenneksi kunniajäsenekseen Paul Vossin. Perusteluissa todettiin mm., että Paul Voss on ollut 1990-luvulta lähtien yhdistyksemme jäsen ja hän on toiminnallaan osoittanut olevansa aktiivi, rakentava, yhdistyksen etua ja myönteistä julkisuutta jatkuvasti edistävä henkilö, joka on myös osallistunut hallituksen työskentelyyn. Jääkärin poikana hän on ikään kuin siltana jääkäriperinteeseen, joka on ollut itsenäisen isänmaan tärkeimpiä rakennusaineksia jo vapaussotaa edeltävältä ajalta.

Paul Vossin lapsuuden koti oli kasarmi, ja hän asui seitsemän ensimmäistä vuottaan Suomenlinnassa. Hänen isänsä, vapaussoturi, jääkärieverstiluutnantti Erik Voss oli Jääkäriliiton jäsen ja niinpä Paul osallistui jo vuonna 1936 Schwester Saara Rampasen jääkärien lapsille järjestämään juhlaan Katajanokan kasinossa. Vapaussodan perintöä hän on saanut myös äidiltään Edith Vossilta, joka toimi vapaussodan aikana mm. ylihoitajattarena Viipurin yksityissairaalassa.

Myöhemmin Paul Voss liittyi itse Jääkärinuoret ry:n jäseneksi. Jääkärinuoret oli aktiivinen jääkäriperinnettä vaaliva yhdistys, joka järjesti mm. jokavuotisia perhejuhlia joulun alla, ekskursioita varuskuntiin sekä ulkomaan matkoja esim. Lockstedtiin. Jääkärinuoret ry tunnetaan nykyään nimellä Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistys ry, jonka toiminnassa Voss on edelleen mukana. Naimisiin mentyään jääkäriperinneharrastuksesta tuli myös Anja-vaimon työ, kun häntä pyydettiin Jääkärikanslian toimistonhoitajaksi. Vossit muistelivat myös monia mukavia kokouksia Jääkäriliitossa (sittemmin Jääkärisäätiössä), jonka toiminnassa oli mukana useita jääkäreitä, kuten jääkärikenraali Väinö Valve. Tämä toimi liiton Helsingin alaosaston puheenjohtajana Paul Vossin ollessa sihteerinä.

Anja ja Paul Voss kauniissa kodissaan Munkkiniemessä - Valok. Nina Schleifer

Paul Voss oli liian nuori talvisotaan, mutta hän ilmoittautui 17-vuotiaana kesäkuussa 1941 Kuopion suojeluskuntapiiriin, josta hänet lähetettiin Helsinkiin Suomenlahden sotilaslääninesikunnan lähetin tehtäviin ja sieltä edelleen Viipuriin polkupyörälähetiksi. Tältä ajalta Voss muisteli ajaneensa kivääri selässään ponttonisiltaa pitkin Salakkalahden yli. Sillalla hänen ympärillään oli satoja vastaantulevia venäläisiä sotavankeja, jotka näin jälkeen päin ajatellen hyvinkin olisivat voineet kaataa nuoren yksinäisen lähetin ja anastaa hänen aseensa.

Lokakuussa 1942 hän astui vakinaiseen palvelukseen ja sai koulutuksen sotilasradiosähköttäjäksi. Huhtikuussa 1943 Voss komennettiin Viron Pranglisaarelle ilmavalvontakomppanian radioasemalle. Sieltä hänet siirrettiin Inkeriin Kurgolowon saksalaiselle ilma- ja merivalvontaradioasemalle. Se sijaitsi vain 22 km

päässä venäläisten miehittämästä Lavansaaren tukikohdasta, johon näin ollen oli hyvä näköyhteys valvontatornista. Tältä ajalta säilyneessä Kurgolowon asemapäällikön sotapäiväkirjassa on mm. merkintä 10.8.1943 ”kylmäverisestä Vossista tornissa viestejä antamassa pommien räjähdellessä ympärillä”.

Tältä ajalta Vossilla on myös sotahistoriallisestikin mielenkiintoinen muisto. Hän sai paikalliselta kalastajalta tiettävästi ainoan löytyneen palan Kaleva-matkustajakoneesta. Kalevahan oli Aero O/Y:n kolmimoottorinen Junkers Ju-52-3/mge -matkustajakone, jonka kaksi neuvostoliittolaista pommikonetta ampui alas sen ollessa reittilennolla Tallinnasta Helsinkiin 14. kesäkuuta 1940. Kyseisen palan, jossa lukee ”Raitista ilmaa”, on Voss lahjoittanut Suomen Ilmailumuseolle.

Kurgolowon jälkeen hänen komennuspaikkojaan olivat mm. Malmin lentokentän Raija II –radioluotain (nyk. käytetään sanaa tutka) Helsingin suurpommitusten aikana sekä saksalaiset alukset, kuten 10.000 brt panssariristeilijä Lützow, radiomittauslaiva Togo ja hävittäjäalus Z28. Joulukuussa 1944 hänet komennettiin Niinisalon Upseerikoulun kurssille 61. Liittoutuneiden Helsingissä oleva valvontakomissio määräsi kuitenkin kurssin lakkautettavaksi jo tammikuussa 1945.

Voss on edelleen aktiivinen em. upseerikurssi 61:n tapaamisten järjestämisissä. Hän on myös hyvin monen eri yhdistyksen aktiivijäsen. Näistä mainittakoon mm. Keski-Helsingin Sotaveteraanit ry., Helsingin Sotainvalidit ry., Ilmavoimien Viestikilta ry., Pääkaupunkiseudun sotilaspoikakilta, M.A.Castren Seura ja Suomen Poikien perinneyhdistys ry. Myös sukukansatyö sisältyy hänen harrastupiiriinsä.

Voss on kirjoittanut asiantuntevasti lehtiin (esim. Parole) artikkeleita sotahistoriasta ja erityisesti jääkäriperinteestä. Myös hänen muistelmiaan sotavuosilta on julkaistu useissa lehdissä. Jälkipolville hän on koostanut suuren ihailumme ansaitsevan seikkaperäisen sotapäiväkirjan, joka koostuu hänen omista muistiinpanoistaan, valokuvista, virallisista asiakirjoista ja lehtileikkeistä. Historiantutkijoiden työ olisi helppoa, jos vastaavanlaisia teoksia olisi enemmän.

Paul Voss kirjastossaan. Pöydällä Vossin ansiokas sotapäiväkirja ja seinällä paljon mielenkiintoisia sotahistoriallisia muistoja.
- Valok. Nina Schleifer

Vapaussodan perinnetyössä hän kokee ensiarvoisen tärkeäksi vapaussodan muistopatsaan saamisen pääkaupunkiin, mieluiten eduskuntatalon eteen. Yhdistyksemme voisi myös olla aktiivinen oikean tiedon jakamisessa vapaussodasta esim. koulujen suuntaan. Historianopettajien ja -opiskelijoiden käyttöön tulisi saada vapaussotaa käsitteleviä dvd-levyjä. Oman perinneyhdistyksemme tulevaisuuden kannalta tärkeänä Voss näkee jäsenmäärän kasvun. Siitä kunniajäsenemme heittää haasteen meille kaikille.

Nina Schleifer & Jyrki Uutela

Teit isäin astumaan, osa 5

ASEKÄTKENTÄÄ KESKELLÄ PUNAISTA PORIA

Elävin muistoni omakohtaisesta toiminnasta Vapaussodan aikaisessa punaisessa Porissa on isäni kanssa suoritettu asekätkentä, jolla pelastettiin hänen asekokoelmansa joutumasta punaisten käsiin ja voitiin heti Porin vapauduttua aseistaa noin ryhmän verran valkoisia kaupunkilaisia.

Ralph, Carl-Gustav (kirjoittaja) ja Tyyne Söderström

Kokoelma käsitti kolme erilaista Winchester-kivääriä, kaksi Wetterli (Grafton) -kivääriä, pari haulikkoa, pienoiskiväärin sekä uniikin pienen luodikon ja lisäksi pari amerikkalaista rullarevolveria, Browning-pistoolin, toisen pienikaliiperisen pistoolin ja yhden tarkkuuspistoolin maaliinampumista varten, yhteensä yhdeksän pitkää ja viisi lyhyttä asetta. Winchester-kivääreistä oli kuitenkin yksi luovutettu eräälle vanhemmalle koulutoverilleni hänen lähtiessään tammikuun lopulla Porin suojeluskunnan mukana Kankaanpäähän. Itse olin silloin 12-vuotias.

Aseille oli nyt löydettävä varma piilopaikka, jotta ne eivät joutuisi punaisten käsiin. Aikaisemmin osa aseista oli koristanut isäni huoneen seinää, mutta Venäjän vallankumouksen jälkeen vuonna 1917 ne oli olojen epävarmuuden vuoksi siirretty pois näkyvistä, tosin vain vaatekomeroiden nurkkiin edessä riippuvien vaatteiden taakse.

Kun todettiin punaisten kapinan sytyttyä varmasti käynnistävän aseiden etsinnän, ne katsottiin parhaaksi hajottaa eri piilopaikkoihin, nytkin hyväuskoisesti vain esim. vuoteisiin patjojen alle. Siellä ne säilyivätkin, kunnes ne peitettiin ullakon puruihin.

Ennen pitkää levisi kuitenkin tieto, että etsinnät olivat kohdistuneet ullakoillekin, jolloin isäni katsoi tarpeelliseksi löytää varmempi piilopaikka. Se löytyikin talon alustasta.

Asuimme ns. Luvian palatsissa, joka oli kaupungin keskustassa puistokatujen risteyksessä oleva yksikerroksinen puutalo. Siinä oli huoneiston kokoinen verrattain korkea maapohjainen alusta lähinnä halkojen säilyttämistä varten. Tänne isäni nyt suunnitteli aseidensa siirtämisen halkopinojen alle kaivettuun kuoppaan. Toiminta vaati perusteellista suunnittelua, jonkun verran lavastusta, mutta ennen kaikkea mitä suurinta varovaisuutta yllätysten varalta. Kiinnijoutumisesta olisi

tietenkin ollut mitä kohtalokkaimmat seuraukset.

Operaatio onnistui täydellisesti ja muutaman päivän päästä asevarastomme oli turvassa ison halkopinon alla. Asiaa helpotti suuresti se, ettei meillä silloin ollut kotiapulaista, jolta salaaminen olisi ollut lähes mahdotonta. Asiasta olivat siis tietoisia vain isäni, äitipuoleni ja minä, eikä siitä puhuttu kenellekään sivulliselle.

Punaiset sytyttivät Porin rautatieaseman tuleen paetessaan kaupungista.

Porin vapauduttua punaisesta vallasta huhtikuun 13. p:nä tämä kätkö kiireesti avattiin, jolloin voitiin aseistaa noin ryhmän verran miehiä. Minäkin sain silloin omakseni ensimmäisen aseeni, edellä mainitun pienen luodikon ja minut pantiin kadulle vartioon estämään mahdollisia tulipalon sytyttämisyrityksiä. Niitä ei kohdalleni sattunut eikä tiettävästi muuallakaan kaupungissa.

Jos katseet voisivat tappaa, olisimme isäni kanssa kuolleet aseita alustasta kantaessamme, niin kiukkuisia silmäyksiä saimme piharakennuksen portailla seisovalta naiselta. Hänen miehensä oli lähtenyt pakomatkalle punaisten viimeisessä Porista lähteneessä junassa ja hän oli kerran ollut johtamassa meillä aseita etsivää partiota löytämättä kuitenkaan mitään. Hän pelasti silloin tilanteen toisten miesten tahtoessa penkoa veljeni vuodetta sanomalla, että lapsen vuoteessa ei varmaan mitään ole. Siellä oli silloin pienoiskivääri. Tapaus sattui ennen aseiden lopullista kätkemistä.

Carl Söderström

Isäni fil.maisteri Carl Söderström oli Porin kansakoulujen tarkastaja ja Porin ruotsalaisen yhteiskoulun matematiikan ja fysiikan opettaja. Hänen suuri harrastuksensa olivat ampuma-aseet ja fyysikkona varsinkin niiden ballistiset ominaisuudet. Käytännöllisyyden vuoksi kiväärit eivät saaneet olla pitkiä, koska ne silloin metsässä liikuttaessa olivat hankalia. Sen vuoksi hän tarkkojen laskelmien perusteella lyhennytti asesepällä muutamia kiväärejä niiden tarkkuuden siitä kärsimättä. Sellaisia olivat hirvimetsästyksessä käyttämäni Winchester sekä toinen Grafton ja myöhemmin punaisten jäljiltä hänen käsiinsä joutunut venäläinen 3. linjan kivääri. Lyhyt ja näppärä oli myös isäni kokonaan suunnittelema luodikko, joka Porin valloituspäivänä siirtyi minun omistukseeni.

Vapaussodan jälkeen kokoelma vielä karttui niin, että isäni kuoleman jälkeen minulla oli seinälläni hyvän joukon toistakymmentä pitkää asetta sekä entisten lyhyiden lisäksi vielä Parabellum- ja Mauser-pistoolit. Myöhemmät sotamme kuitenkin luovutusten ja lahjoitusten muodossa ovat verottaneet kokoelmaa niin, että siinä nyt on ainoastaan kuusi pitkää ja kaksi lyhyttä asetta.

Edellä kerrottu asekätkentäjuttu on kauan ollut mielessäni, mutta sen paperille pano on syystä tai toisesta aina siirtynyt. Sekin on pieni osoitus aktiivisesta toiminnasta vapaustaistelun puolesta punaisten hallitsemalla alueella. Olen iloinen siitä, että nuoruudestani huolimatta sain olla siinä mukana ja että vaitiolokykyyni luotettiin.

Porin valloituksen jälkeen isäni liittyi Porin rykmentin sapööriosastoon ja kulki rykmentin mukana vapaussodan loppuun saakka osallistuen myös voitonparaatiin 16.5. Paraatia oli koko perheemme lähtenyt katsomaan ja se on toinen vieläkin elävästi mielessäni oleva vapaussodan tapahtuma. Erikoisen mahtavalta tuntui valkoisen lähettikäsivarsinauhan turvin ajaa vapaasti Helsingin kaupungin raitiovaunuilla.

Paraatin ohimarssia seuraamaan onnistuin ystäväni kanssa luikertelemaan aivan Mannerheimia vastapäätä Pohjois-Esplanadilla.

K.-G. Suvenvuo

Artikkeli on alunperin julkaistu Vapaussoturilehdessä 3/1990. Kirjoittaja on toiminnanjohtajamme Kaarina Lindbergin isä, Karl-Gustav Suvenvuo (1905-1997), joka muutti nimensä Söderströmistä Suvenvuoksi vuonna 1930.

Artikkelin valokuvat ovat Kaarina Lindbergin kokoelmasta.

16.5.1918 ohimarssi Pohjois-Esplanadilla. K.-G.Suvenvuo oli jalkakäytävällä melkein Mannerheimin kohdalla kadun vastakkaisella puolella. - *Valok. Kaarina Lindbergin kokoelma*

SAKSANNIEMEN POJAT

Suomen Kaartinpataljoonassa ja Suomen Rakuunarykmentissä 14 vuotta palvellut Helsingin poliisilaitoksen komisario Pekka Kuokkanen (s. 1866) sai maaherra Bruno Jalanderilta tehtäväkseen hankkia perustettavaan poliisikouluun, Järjestyslipustoon, opettajia rakuunatuttavistaan sekä uuden, soveliaan oppilaskunnan. Tehtävä piti suorittaa mahdollisimman salaisesti, jotta työväen sanomalehdet eivät saisi vihiä hankkeesta. Kuokkanen kiersi uutterasti ympäri maata värväysretkillä. Tulokkaat oli valittava mieluiten yksi kerrallaan ja kasvokkain. Kuokkanen oli saanut tarkat ohjeet siitä, millaisia nuoria miehiä haluttiin opiskelijoiksi, ja seula oli tiukka. Kouluun pyrittiin värväämään oppilaita entisistä poliiseista, ylioppilaista sekä maanviljelijöistä. Vasemmistolaisia ei hyväksytty. Kaiken kaikkiaan värväys tuotti tuloksena 170 opiskelijaa, joille tarjottiin 450 markan kuukausipalkka sekä vapaa ruoka ja asunto.

Luutnantti Pekka Kuokkanen - Valok. teoksesta Saksanniemi 1917-1932 s. 8

Hyvästä kurista ja sotilaallisesta hengestä mainetta niittänyt Saksanniemen miehistö oli koottu Suomen kaikista osista, mutta etenkin Saksanniemen lähialueiden nuorukaiset olivat erityisen innokkaita rekrytoitumaan. Koulun oppilas alikersantti Taavetti Orola (s. 1895) muisteli, että *”uusia tulokkaita tuli Porvoosta harva se päivä. Nuoria he olivat ja hintelöitä kovasti, joten Ahrenberg sai ajaa heitä yhtenään kotiin syömään puuroa ja varttumaan. Mutta pojat eivät tahtoneet millään hellittää. – No, eikös pääsisi edes kantamaan vettä hevosille tai heittämään heiniä eteen?, pyytelivät pojat hartaasti. Ja täytyihän niitä sitkeimpiä versoja väliin ottaa, ja porvoolaisia poikia siellä olikin tavallista runsaammin ja hyvin he täyttivät paikkansa, siitä olivat kaikki yksimielisiä”.*

Vaikka koulun oppilaiksi oli pyritty saamaan hevoskokemusta omaavia nuorukaisia, heidän ratsastustaitonsa oli puutteellista. Tästä em. Taavetti Orola kertoo hupaisan muistelon: *”Tuli ensimmäinen ratsastustilaisuus. Hevosia oli vähän ja miehiä paljon. Tuli panna töpinäksi, jos mieli saada koni itselleen. Talliin karattiinkin kuin pyssyn suusta koko miesjoukko tönien ja tuuppien, ja hevosen selkään sen kuin kukin kerkisi. Otin oikean vuossadan ponnistuksen ja niin istuin suuren mustan selässä, tietysti ilman satulaa ja muita kommervenkkejä, eihän sitä nyt alussa kaikkia mukavuuksia pistoovata. Puristin jalkani lujasti hevosen kupeeseen, jotta en putoaisi, ja niin sitä sitten mentiin. Musta kääntyi katsomaan, millainen uuno hänen selkäänsä oli kiivennyt, taisi iskeä oikein silmääkin, heilautti päättäväisesti häntäänsä, teki muutamia asiaankuuluvia loikkauksia, puut vain heiluivat ja taivas ja maa*

tuntuivat vaihtaneen paikkaansa ... Sairastuvasta sitten kirjoitin kotiin pitkän kirjeen, jossa selitin laajasti asioita ja lopetin kirjeeni asiapuolen seuraavasti: ”Olen jo ratsastanutkin täällä oikealla hevosella ja nyt sitä huilitaan.” Isäni vanhana sotilaana ymmärsi yskän ja päästi kirjettäni lukiessaan pitkän ja reippaan naurun, mutta äiti vain oli hyvillään, että antavat hänen poikarukkansa välillä levätäkin, ettei rasitu liikaa.”

Kun Saksanniemen kahakan jälkeen koulu päätettiin siirtää Lappajärvelle, osoittivat oppilaat hämmästyttävää määrätietoisuutta ja asialleen omistautumista pyrkimällä vaivoja ja vaaroja uhmaten mahdollisimman pian Pohjanmaalle. Heidän innostava esimerkkinsä valoi uskoa satoihin isänmaallisiin koteihin, joissa he matkan aikana pysähtyivät.

Porvoolaisen Iivari Mäkelän takin selkämystä viisti venäläisten luoti matkalla Pohjanmaalle.
- Valok. Antti Kauranteen teoksesta Senaatin ratsupoliiseista Marskin Rakuunoiksi, s. 93

Kuten tunnettua, Järjestyslipustosta eli saksanniemeläisistä kehittyi vapaussodassa jääkäreillä täydennettynä Uudenmaan Rakuunarykmentti, itsenäisen Suomen ensimmäinen ratsuväen joukkoosasto, joka osallistui mm. Tampereen valtaukseen.

Järjestyslipuston päällikkö, sittemmin Uudenmaan Rakuunarykmentin komentaja, ratsumestari Gaston Ahrenberg (s. 1878) oli tyytyväinen ”poikiinsa”.

Everstiluutnantti Gaston Ahrenberg
- Valok. teoksesta Saksanniemi 1917-1932 s. 2

Hän totesi, että *”on itsestään selvää, ettei heitä voinut pitää sotilaina, ja etteivät he olisi kelvanneet todelliseen sotaan, ilman tottunutta päällystöä ja vailla koulutusta kun olivat, mutta mitä tulee hyvään tahtoon, urhoollisuuteen ja kestävyyteen, edellyttäen että he saivat hyvän kohtelun, niin niistä voi mielestäni antaa korkean arvolauseen. Samoin oli myöskin aloitekyky suureksi hämmästykseksi hyvin kehittynyt.”*

Ahrenberg kuvailee saksanniemeläisten urhoollisuutta Lempäälässä 12.4.1918 päivätyssä kirjeessä seuraavasti: *”Vanha kaarti Saksanniemestä on yleensä ollut ensiluokkaista. Monet ovat haavoittuneet useampaan kertaan, kuten esim. Hildén kaksi ja von Haartman neljä kertaa, ennen kuin he jättivät rintaman. Hienointa mitä olen nähnyt on eräs Saksanniemen poika, joka hoiteli kuularuiskuaan kolme kuulaa ruumiissaan. Ruisku hävitettiin; silloin hän haki uutta työtä ja juoksi, vaikka oli kiivaan tulen alaisena, toisen konekiväärin luo, jonka eräs jalkaväenosasto oli jättänyt oman onnensa nojaan, otti konekiväärin huostaansa ja hoiti sitä menestyksellisesti tunnin ajan. Kaksi päivää myöhemmin hän karkasi sairaalasta rintamalle. Kun sanoin hänelle, että hänelle oli ehdotettu mitalia, tokaisi poika, että se oli liikaa mokoman p-ajutun takia. Hän on Porvoosta ja nimensä on Kuhlberg.”*

Saksanniemeläisten neuvokkuutta kuvaa hyvin Taavetti Orolan kertomus Kuhmalahden ”kuutamotappelusta”, johon otti osaa neljäkymmentä rakuunaa*: ”21.4.1918 olimme Kuhmalahdella, josta punaiset olivat lähteneet, mutta tulivat kuitenkin uudelleen 300 miehen vahvuisena rankaisemaan rakuunoita jo puoli kahdeksan tienoissa illalla. Oli täysi kuutamo, ammuttiin kiivaasti. Kahdentoista aikaan yöllä jättivät ”hullut” meidät, kun meidän poikamme lähtivät hyökkäämään. Ainoastaan kolme rakuunaa hyökkäsi. Keson joukko hyökkää – maahan!, huusi L. Keso ja hiipi takaisin. Jääkäri Lindfors’in joukko hyökkää – maahan! Sitten hänkin hiipi takaisin. Svensson’in joukko jne – hänkin (sittemmin kenraalimajuri ja Mannerheim-ristin ritari) hiipi takaisin. Nyt punaiset luulivat kimppuunsa tulevan koko helvetillisen voiman, kun lisäksi joukkuepäällikkö L. Hellman’in oli onnistunut saada mauserinsa toimimaan automaattisesti, se paukutti kuin makasiinipyssy ikään. Viholliset lähtivät nyt niin nopeasti, etteivät kerkineet edes rekiään kääntää, vaan osa lähti ratsain jättäen poikkinaisia aisoja, rekiä ja muuta törkyä jälkeensä sekä kolme ruumista ja kahdeksan haavoittunutta, kertoivat sahalahtelaiset.”*

Tapio Saarnin teoksessa *Suomen Vapaussota 1918, Merkit ja tunnukset*, kerrotaan, että saksanniemeläisten joukko-osastomerkki on Suomen suuriruhtinaskunnassa käytössä ollut, kruunulla varustettu kolmiomaisen kilven muotoinen Suomen vaakuna, jota ympäröivät kummallakin puolella tupessa olevat venäläiset käyrät rakuunamiekat. Miekkojen tuppien kärjet ovat alhaalla yhdessä, ja ylhäällä kädensijojen välissä lukee Saksanniemi. Järjestyslipustosta kehittyneen Uudenmaan Rakuunarykmentin veteraaniyhdistyksen toimesta valmistettiin myös Uudenmaan Rakuunarykmentille joukko-osastomerkki. Merkin syntyyn vaikutti aktiivisesti yhdistyksen puheenjohtajana toiminut, em. kuutamotappelustakin tuttu professori Lauri Keso (s. 1888).

Uudenmaan rakuunoiden joukko-osastomerkki - Valok. Tapio Saarnin teoksesta Suomen Vapaussota 1918, Merkit ja tunnukset, kuvataulu 14

Nina Schleifer & Jyrki Uutela

VALOKUVAKOOSTE

17.1.2012 muistelimme menneitä Väestönsuojelumuseossa. Ohessa makupaloja tilaisuudessa katsotusta kuvakavalkadista. Kaikkien valokuvien kohdalla emme valitettavasti tiedä varmuudella valokuvaajan nimeä, niinpä tyydymme toteamaan, että valokuvia ovat ottaneet ainakin Uolevi Langinmaa, Pekka Lario, Ilmari Ojala, Erkki Stenman, Ismo Tulikorpi sekä Kalevi Veikkola.

Yhdistyksemme jäseniä muistelemassa menneitä 17.1.2012. - Valok. Nina Schleifer

Vapaussoturi Uno Backman naulaamassa yhdistyksen lippua 28.1.1995.

Hietaniemen kunnianosoituksissa 12.4.1997 Inga Juvonen, Seppo Simola, Kalle Kuosa, Kaija Langinmaa, Greta Nikkilä, Pertti Kuortti, Maija Rimpiläinen, Kalevi Veikkola ja Uolevi Langinmaa.

Tammisunnuntain juhlaan 1993 tulossa vapaussoturi Martti Holmström, Aune Valve, jääkärikenraali Väinö Valve ja Ismo Tulikorpi.

Tammisunnuntain juhlassa 1993 yhdistyksemme aktiiveja (oik.) Kalle Kuosa, Väinö Valve, Jorma Järvi ja Kalevi Veikkola.

Vapaussodan päättymisen muistopäivänä 16.5.2002 Gunnar Laatio, vapaussoturi Saara Sillanpää ja Anna-Liisa Inhamaa-Häkkinen.

Vapaussodan Perinneliiton kesäpäivillä 22.5.2010 Pirkkalassa Markus Uomala, Tellervo Ojala, Kaarina Lindberg ja Uolevi Langinmaa.

Ruth Munckin muistotilaisuudessa Hausjärvellä 7.8.2011 mm. Juhani Pulkkinen, Raili Louhisola, Hilkka Ärölä, Kaarina Lindberg ja Erkki Pekki.

Yhdistyksen virallinen kokous Väestönsuojelumuseossa 23.3.2010, kuvassa oik. Raili Louhisola, Anton Eskola, Ritva Toivonen, Sanelma Emeléus-Äimä, Irja Lalli, Tellervo Ojala, Riitta Kiuru ja Ismo Tulikorpi.

Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry:n hallitus

Puheenjohtaja Markus Uomala
Gunillankuja 5 A 11, 00870 Helsinki
puh. (09) 698 9468, 0400 709 323
s-posti: markus.uomala@netti.fi

Varapuheenjohtaja Liisa Viranko
s-posti: liisa.viranko@salnet.fi

Toiminnanjohtaja Kaarina Lindberg
s-posti: kaarina.lindberg@suomi24.fi

Varainhoitaja Anton Eskola
s-posti: anton.eskola@helsinki.fi

Jäsen Pekka Lampén
s-posti: mlampen@welho.com

Jäsen Sirkka Valkjärvi
s-posti: sirkka.valkjarvi@gmail.com

Jäsen Paul Voss
s-posti: ap.voss@welho.com

*

Kunniapuheenjohtaja Uolevi Langinmaa
(puheoikeus)

Tiedotuksia

Varainhoitaja tiedottaa

Pyydämme jäseniä maksamaan yhdistyksen **jäsenmaksun 22 euroa** vuodelle 2012 yhdistyksen pankkitilille FI45 1299 3000 0798 81. Viitenumero on 2040. Eräpäivä on **29.2.2012**. Käteismaksuja vastaanotetaan yhdistyksen tilaisuuksissa.

Lehden osoitetarraan on merkitty vuosiluku siltä vuodelta, jonka osalta jäsenmaksu on viimeksi suoritettu. Jäsenmaksuista vapailla vuosilukua ei ole. Mikäli tuo luku on pienempi kuin 2011, on jäsenmaksu suorittamatta useammalta vuodelta. Seuraavaa lehteä ei enää postiteta niille, joilla on vanhoja jäsenmaksuja suorittamatta.

Tammisunnuntain illallisen viitenumero on 1009 ja kirjojen ja muiden myyntiartikkeleiden 1122.

Varainhoitaja vastaa mielellään talousasioita koskeviin tiedusteluihin.

VHSP:n kevätmatka Tallinnaan

Kevätmatka suoritetaan 5.-6.5. (lauantai-sunnuntai). Lähtö tapahtuu Helsingin Länsisatamasta kello 8.30. Tallinnaan saavuttuamme käymme ensimmäiseksi taidemuseo Kumussa. Sen jälkeen siirrymme hotelli Suteen, missä majoittaudumme. Parin tunnin lepohetken jälkeen lähdemme keskustaan Viru-hotellin KGB.n museoon ja sieltä ravintola Mannerheimiin syömään myöhennetyn lounaan.

Sunnuntaina tehdään laaja länsirannan kierros tutustuen Paldiskiin, juutalaisten muistomerkkiin, ja Laulasmaan Spa-hotellin ravintolassa syödään päivän lounas. Katsomme

vielä Keilajoen putouksen ja pangarantaa ja sitten satamaan, mistä laivamme lähtee kello 17.30 Helsinkiin. Meille jää lisäksi vapaata aikaa, minkä voi käyttää lepoon tai kaupungilla kävelyyn. Susi-hotelli sijaitsee raitiovaunulinjojen 2 ja 4 päätepysäkin vieressä.

Tämä on alustava ohjelma, ja siihen voi tulla joitain muutoksia. Asia tarkentuu minulle tehtyäni tutkimusmatkan Tallinnaan 25.-27.1. Olen ajatellut joukon kooksi 25 henkeä maksimissaan. Hinnasta en osaa sanoa vielä mitään, mutta jäänee 200 euron paikkeille. Tähän hintaan sisältyvät molempina päivinä edellä mainitut ateriat, laivaliput, hotelli, KGB:n museon ja Kumun sisäänpääsyhinnat ja bussikuljetukset.

Ilmoittautua voi allekirjoittaneelle joko sähköpostitse ubu@elisanet.fi tai puhelimitse 050 5375 109.

Uolevi Langinmaa
vastaava matkanjohtaja

KUTSU KEVÄTKOKOUKSEEN

Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry:n kevätkokous pidetään keskiviikkona 21.3.2012 klo 18.30 Helsingin Väestönsuojelumuseossa. Kokouksen alussa kahvitarjoilu.

Esityslistalla ovat sääntöjen 9. pykälän määräämät asiat:

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
3. Kokouksen järjestäytyminen
4. Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen
5. Esitetään edellisen vuoden (2011) toimintakertomus, tilinpäätös ja toiminnantarkastajien lausunto
6. Tilinpäätöksen vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen hallitukselle ja muille tilivelvollisille.

Hallitus

Myyntiartikkeleita

Kirjoja:

Vapaussodan perinneliiton kesäpäivät 2010 ..... 35 €
Kauranne: Senaatin ratsupoliiseista Marskin Rakuunoiksi ..... 35 €
Uola: Rintamamiesten liitto 1929-1944 ..... 5 €
Uola: Vapaan isänmaan ja laillisen hallituksen puolesta ..... 5 €
Uola: Katastrofin laskut .....16 €
Lappalainen: Itsenäisen Suomen synty ..... 5 €
Nieminen: Suomen Tasavallan Vartiosto ..... 5 €
Saarni: Suomen vapaussota 1918, Merkit ja tunnukset ..... 5 €
Uola: Itsenäinen Suomi .....10 €
Uola: Det självständiga Finland .... 12 €
Rautio: Lotta Svärd -organisationen i Finland (Julhälsningar) .....10 €
Vapaussodan muistomerkit Helsingissä .....3 €/kpl
.....5 €/2 kpl

Lisäksi:

Asekätkentämitali .....25 €
Adresseja .....10 €
Erilaisia kortteja ..... alk. 50 c

Tavaroita voi tilata toiminnanjohtaja Kaarina Lindbergiltä, postikulut lisätään.

Tilaa Vapaussoturi!

Viisi numeroa vuodessa 28 € kestotilauksena. Lisätietoa tilaamisesta Vapaussodan Perinneliiton toimistosta arkisin klo 9-15 puhelimella (03) 223 0845 tai 045 - 634 5025 tai sähköpostitse vape@perinneliitto.fi

TULEVAA OHJELMAA

Ti 14.2. Kevään ensimmäinen esitelmä kuullaan Ostrobotniassa tiistaina 14. helmikuuta, jolloin **fil. maisteri Anton Eskola** kertoo **Puolustusvoimien joukko-osastojen perinnepäivävalintojen sotahistoriallisesta taustasta**. Jokaisella joukko-osastollahan on vuosipäivä ja useitakin perinnepäiviä, jotka on ankkuroitu historiallisiin tapahtumiin. Näiden perinnepäivien esittelystä kasvoi aikanaan myös Eskolan kirja "Suomen sodat ja rauhat".

Pe 24.2. Viron itsenäisyyspäivänä 24.helmikuuta **klo 16** on **kunnianosoitus** Vanhankirkon puistossa Viron vapaussodassa kaatuneiden suomalaisten vapaaehtoisten haudalla.

Ti 13.3. Tiistaina 13. maaliskuuta **erikoistutkija Martti Helminen** esitelmöi **Helsingin pommituksista**. Helminen on on tutustunut perinpohjaisesti aiheeseen mm. kirjoittaessaan kirjaansa "Helsingin suurpommitukset helmikuussa 1944".

Ke 21.3. **Yhdistyksemme kevätkokous** pidetään keskiviikkona 21. maaliskuuta Väestönsuojelumuseossa. Kokous alkaa klo 18.30, ks. kokouskutsu s. 27.

To 12.4. Helsingin valtauksen vuosipäivänä 12. huhtikuuta kokoonnumme kunnianosoituksiin klo 11 Hietaniemen hautausmaalle ja klo 12 Vanhankirkon puistoon. Päivä päättyy Ostrobotniassa klo 12.30 alkavaan esitelmään, jonka pitää **komentaja Risto Haimila** aiheenaan **Puolustusasiamiehenä Virossa**. Haimila toimi Viron sotilasasiamiehenämme (silloinen virkanimi) vuosina 2004-2007, jolloin tapahtuivat mm. pronssisotilaan siirrosta aiheutuneet kahakat.

5.-6.5. **Yhdistyksen kevätmatka Tallinnaan**, ks. erillinen ilmoitus s. 26.

12.-13.5. **Vapaussodan Perinneliiton vuosikokous ja kesäpäivä**t Huovinrinteen varuskunnassa Säkylässä

Ke 16.5. Vapaussodan päättymisen muistopäivänä 16. toukokuuta kunnianosoitukset ovat Hietaniemen hautausmaalla klo 11 ja Vanhankirkon puistossa klo 12. Sen jälkeen **tutustumme** Ostrobotniassa **tk-kuvaajan työhön ja Kansallisen Audiovisuaalisen Arkiston (entinen Suomen Elokuva-arkisto) toimintaan**. KAVAn **arkistonhoitaja Tommi Partanen** on lupautunut kertomaan meitä kiinnostavista kokoelmista (1918, suojeluskunnat, talvi- ja jatkosodan filmit yms.) sekä tekemään pienen näytelevyn elävöittämään tilaisuutta.

Ostrobotnian osoite on Museokatu 10. Edellä sanottuina esitelmäpäivinä kokoonnumme **klo 12.30**. Tilaisuuden aluksi kuuntelemme Jääkärimarssin, sen jälkeen on esitelmän, kysymysten ja keskustelun aika ennen yhteistä lounasta. Kuullos pyhä vala lauletaan myöhemmin, mutta yhdessäolo voi jatkua. – Ravintolan takia ***ilmoittautumiset toiminnanjohtajalle puh. (09) 303 808 viimeistään edellisenä perjantaina.***

Väestönsuojelumuseon osoite on Siltavuorenranta 16. Tilaisuutemme siellä alkavat **klo 18.30** ja niissä on kahvitarjoilu.